

Slægts – Tidende

for

Trekantområdet



Udgivet af Trekantområdets Slægtshistorisk Forening

Nr.: 50

December Sæson 2020/21

Bestyrelsen

- Formand:** Jesper Ratjen, Majvænget 66, 6000 Kolding
Tlf.: 75 51 80 63, e-mail: j.ratjen@stofanet.dk
- Næstformand:** Henning Lund, Sjællandsgade 37,1.mf, 7000 Fredericia
Tlf.: 71 95 62 13, e-mail: kobmager@gmail.com
- Kasserer:** Jonna Qvortrup, Prangervej 82, 7000 Fredericia
Tlf.: 75 92 20 19, e-mail: jonnaqvortrup@hotmail.com
- Redaktør,**
Bibliotekar: Henning Karlby, Rylevej 8, 5464 Brenderup, Fyn
Tlf.: 64 44 28 08, e-mail: karlby@privat.dk
- Webmaster:** Kai Aurbo, Borggårdsparken 38, 7080 Børkop
Tlf.: 26 24 83 15, e-mail: kaiaurbo@gmail.com
- Medlem:** Bodil Jakobsen,
Tlf.: 26 94 19 67, e-mail: ben.sonlive@gmail.com
- Suppleant:** Niels Thomsen, Agatvænget 7, 7000 Fredericia
(Moccamester) Tlf.: 40 45 26 73, e-mail: aase.niels.thomsen@gmail.com
- Suppleant:** Vibeke Karlby, Rylevej 8, 5464 Brenderup, Fyn
(ass.Moccamoster) Tlf.: 64 44 28 08, e-mail: karlby@privat.dk

Møder afholdes den 2. mandag i månederne september – april og ofte i samarbejde med Lillebælt Folkeuniversitet (FU). De begynder kl. 19.15 og afholdes normalt på LOKALHISTORISK ARKIV, Frederik Ills Vej 6, Fredericia. MEN vil indtil videre blive afholdt på ”Det Bruunske Pakhus” Kirkestræde 3.

Mødelokalet er åbent fra kl. 18.30, således at der er lejlighed til slægtssnak med individuel hjælp og rådgivning og til at benytte foreningens bibliotek. Møderne indledes med ”medlemmernes 10 minutter”, hvor der kan fortælles om gode oplevelser, givtige kilder, læses op, gives tips osv.

Udlån fra foreningens bibliotek sker i forbindelse med møderne og der vil altid være hjælp at hente til tydning af gotisk skrift, eller ideer til at komme videre.

Kaffe/te ”ad libitum”: 10 kr.

Medlemskab (inkl. abonnement på ”Slægts-Tidende”) pr. år 220 kr. – par 300 kr.

GÆSTER ER VELKOMNE. Gæstebilletter 50 kr. pr. foredrag.

Næste nr. udkommer 20. april 2021. Dead line for artikler: 2 april 2021.

<http://www.trekanten-slaegt.dk>



*Bestyrelsen ønsker medlemmerne
Glædelig Jul og et Nyt sundt Nytår
og et glædeligt gensyn snarest muligt*

Med blus på en god

**Caminante Corona cerut
til en krone og otte.**

bliver der taget passende forholdsregler under udbringningen af Slægts-Tidende. Vores tip-oldefar brugte ikke mundbind under kole-
ra-epidemien i 1853, men klarede sig igennem ved at købe og tænde et
passende antal "Cholera-cigarer".



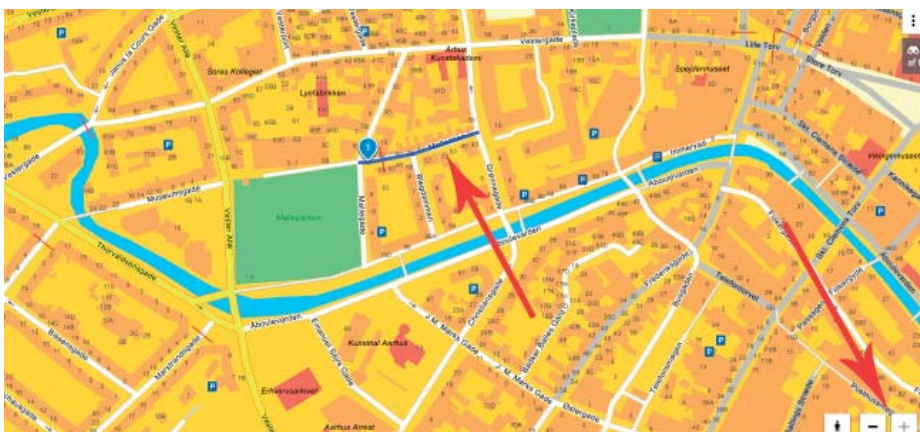
Tip-oldemor fik røg og damp nok
hjemme ved gryderne.

I hvilket sogn ligger en gade i Aarhus

Af Henning Karlby

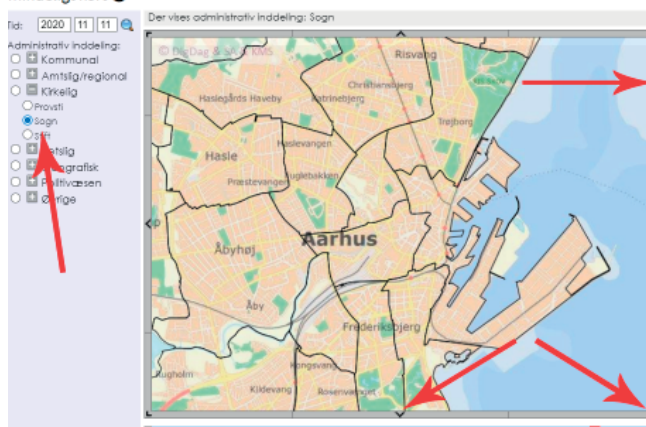
Et af de problemer jeg er stødt på nogle gange er når jeg i en folketælling finder en familie i Aarhus. Jeg har f.eks. fundet at den pågældende familie bor i Møllestien 54?

Så er det nemt at går til www.krak.dk, der vælger jeg Kort, hvorefter jeg indtaster Møllestien 54, Aarhus. Ups – den adresse findes ikke mere, derfor nøjes jeg med Møllestien, Aarhus, Krak fortæller derpå at Møllestien ligger i Aarhus C. På Krakkortet er der sat en ”nål”, som jeg nu zoomer ind på ved at trykke på [+] nede i højre hjørne på kortet. Derved kommer jeg tæt på gaden, så jeg kan se de omliggende gader og anlæg, det viser sig at være mellem Vestergade og Åboulevarden, ved Mølleparken.



Nu har jeg altså fundet ud af, hvor i Aarhus min gade befinder sig. Nu skal jeg

mindeligt kort



så have fundet, hvilket sogn jeg befinder mig i. Til det skal jeg have fat i www.digdag.dk.

Når jeg har startet digdag, går jeg ud til venstre for kortet og vælger Kirkelig og Sogn. Derpå kommer der streger frem på kortet, som markerer sognene.



Til højre er der [+] og [-], her anvendes [+] til at zoome ind på kortet, derpå anvender jeg de små trekanter midt på kanterne og nede i hjørnet af kortet til at flytte kortet med. Her skal man forestille sig, at kortet ligger nede under en ”lup”, når der klikkes på en trekant nederst på kortet, flyttes ”luppen” ned af kortet, eller sagt på en anden måde, kortet bevæger sig op under ”luppen”, trekanten i hjørnerne flytter kortet diagonalt. Nu flytter jeg altså kortet hen, så Aarhus dukker op i billedet.

Derpå zoomes med [+] og flyttes med trekanterne, indtil jeg kan se Vestergade og Åboulevarden. Derpå klikker jeg på kortet, der hvor Møllestien ligger og FINT, ude til venstre for kortet skriver digdag nu, Vor Frue sogn – HURRA. Jeg skal altså lede videre i kirkebøgerne fra Vor Frue sogn, i Aarhus.

Til slut er blot at gøre opmærksom på, at denne metode kan anvendes i alle byer, hvor der er mere end et sogn inden for bygrænsen.

Den eneste undtagelse er, hvis den eller dem I søger efter, er medlem af en frimenighed, metodisk menighed, katolsk eller andre trossamfund uden for den danske folkekirke, så kan det være svært at finde oplysningerne. Frimenigheder, som ikke selv er kirkebogsførende, om dem skal man finde oplysninger i det sogn, hvor de er bosiddende, dvs. de kan være tilknyttet en frimenighed i Aalborg, men være bosat i Nibe. Her skal man så lede efter dem i kirkebogen for Nibe sogn.

Hvis I har samme problem med gader i København, kan I bruge Rigsarkivets hjælp på: <https://www.sa.dk/da/hjaelp-og-vejledning/nyttige-hjaelpemidler-naar-du-arbejder-kirkeboeger/>

En brik til anepuslespillet

eller

Et slægtsforskningsforløb

og et spørgsmål fra

Spørgekassen

"Hvem var Mariane Simonsdatters forældre?"

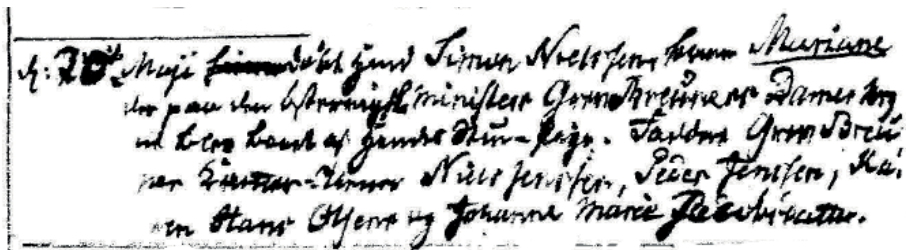
af *Jesper Ratjen, formand*

I det stor ane-puslespil er jeg kommet til at skulle finde brikken: Ane 466. Det er en 5xtip-oldefar på probandens (min svigersøn) mødrene side.

Fra Folketællingen 1845 for Græse sogn, Lyng-Frederiksborg herred, Frederiksborg amt kender jeg hans datter (ane 233): Marie Ane / Mariane Simonsdatter, 52 år; født i Slagslunde. Hun er altså født omk. 1793. Slagslunde ligger også i Frederiksborg amt, men i Ølstykke herred.

Slagslunde har kirkebøger helt tilbage fra 1673! – så der er godt håb om en givtig jagtmark.

Jeg finder nemt Mariane i Slagslunde kirkebog som døbt 20. maj 1793. Hendes far er husmand Simon Nielsen. Hendes mor er som sædvanlig ikke nævnt i kirkebogen her i 1700-årene.



Slagslunde kb. 1790-1814 (EM) Ølstykke h., Frederiksborg a. Døbte 1793

(Hva' gi'r I?: Mariane der paa den bortrejste Minister Grev Breuners Dames Vegne blev baaret af hendes Stue-Pige. –og blandt fadderne: Grev Breuners Kammer-Tiener Fornemt! – ik'?)

Ane nr. 466 er altså: Husmand Simon Nielsen i Slagslunde (f. omk. 1768)

Nu da jeg kender hans navn, erhverv og bosted og med en datter døbt i 1793 skulle der være gode muligheder for at finde ham og en navngiven hustru i Folketællingen for 1801:

Ja! – Ganske rigtig: Den 84de familie i Slagslunde: Simon Nielsen, Mand 33 år i første ægteskab,

Ligeledes (= Husmand med Jord); gift med Anne Jacobi Datter, 31 år. Ligeledes i første ægteskab.

– Så ane nr. 467 må hedde: **Anne Jacobs Datter** (f. omk. 1770)

84 ^o	Simon Nielsen Mand	33	Lige Lige Lige Lige Lige Lige Lige Lige
	Anne Jacobi datter	31	
	Ole Simonsen	5	
	Niels Simonsen	2	

Folketælling 1. februar 1801 Slagslunde, Ølstykke h., Frederiksborg a.

Men hov! Jeg aner pludselig uråd. Er der Uller (ulve) i mosen?

2 sønner: Ole og Niels på hhv. 5 og 2 år er nævnt, – men den 7-årige Mariane er ikke nævnt!?

Kan det passe, at en 7-årig datter ikke er hjemme hos forældrene og 2 mindre brødre i februar måned?

HER GÅR JEG HELT I SORT!

Er det den forkerte Simon Nielsen i Slagslunde, jeg er løbet med og ellers allerede har fundet både forældre og bedsteforældre til – og som egentlig var dem, jeg ville fortælle om i denne artikel?

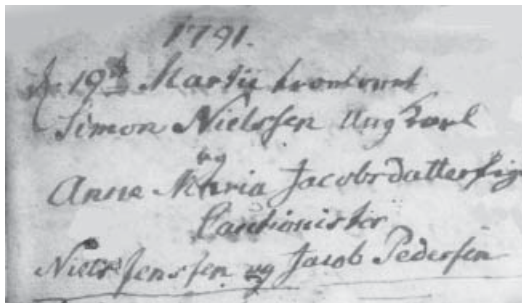
Efter at have sundet mig efter den forskrækkelse, bliver jeg animeret af en påskyndelse, som jeg har hørt vores medlem Poul Kaarup, bruge (og anvendt med held): ”Never give up, Arthur!”

Jeg vil først finde beviset for, at jeg har taget fejl!

Jeg er klar til at erkende mit nederlag og ser nu opgaven: At bevise, at jeg har taget fejl, så jeg kan få slettet alle de falske formodninger og bruge kræfterne på at finde den korrekte Simon Nielsen.

Først: Alle ”Simon Nielsen”-forekomster i Slagslunde må afdækkes

Der er mange:



Slagslunde kb. 1673-1792. Trolovede 1791

Simon Nielsen, ungtrolovet 19. marts 1791 med Anne Maria Jacobsdatter. Gift 2. påskedag 1791.

Derefter følger 9 børn med en ”Simon Nielsen” som far. (Alle uden angivelse af moderens navn)

De 4 første (født før FT 1801) omfatter Mariane. Er de søskende eller ej? Det er det, der er spørgsmålet.

1) Søn (fuldbåren, men dødfødt) † 6.søndag efter Trinitatis (31.juli) 1791 i Slagslunde

2) **Mariane Simonsdatter** døbt. 20. maj 1793 i Slagslunde

3) Ole Simonsen født 1796 ; døbt. 3. Søndag efter Trinitatis (12.juni) 1796 i Slagslunde

4) Niels Simonsen født januar 1799; døbt søndag efter Nytår (6.januar)1799 i Slagslunde

Ved folketællingen i Slagslunde 1801 forekommer kun en eneste Simon Nielsen, nemlig den ovenfor nævnte i familie No 84, men den dødfødte søn og Mariane kunne være børn af en anden Simon Nielsen, som siden var bortrejst og havde taget sin datter Mariane med sig. – Hvilket må siges, at være en ret logisk og ikke spor usandsynlig forklaring; – men afgangslister findes jo ikke i 1790erne.

Yderligere 5 børn fødes i Slagslunde med en Simon Nielsen som far. De må være søskende til 3) Ole og 4) Niels.

Det er 5) Karen (f. 1802); 6) Kirsten (f. 1804); 7) Jens (f. 1808); 8) Sidse (f. 1812) og 9) Inger (f. 1815)

Slagslunde til- og afgangslister begynder i den nye kirkebog 1814-1828

Listerne viser sig at være ført uden datoer og uden tydelig årstalsangivelse, men har henvisning til sidetal på *Almindeligt Jævnførelses Schema*.

Overraskelse 1

Som No 2 på første (udaterede) blad af *Slagslunde Afgangsliste* står (noget overraskende):

Mariane Simonsdatter 20 år Tjenestepige til Hjørunde 112

Var Mariane Simonsdatter ”bare” glemt pga. sjuks i Folketællingen 1801, så hun har været i Slagslunde hele tiden – hvor hun dog ikke ses konfirmeret? – eller er der en anden mere kompliceret forklaring?

Hvornår rejste Mariane til Hjørunde?

Mariane blev 20 år i 1813 – altså før kirkebogen med afgangslisten blev påbegyndt, så vi bliver (igen) belært om ikke at stole alt for fast på aldersangivelserne.

Kan vi finde en evt. datering i Jævnførelses-skemaet? Opslag i dette på side 112 viser *Mariane Simonsdatter* som No 60, men uden årstal.

Listen ser ud til at være ført kronologisk (altså uden den alfabetisering af navnene, som man oftest ser). Det kan vi drage nytte af i de tilfælde, hvor der for andre af de nævnte personer henvises til en kirkelig handling. F. eks. er No 57 copuleret og No 62 er død (De mellemliggende numre er mht. fastlæggelse af kronologi ubrugelige henvisninger til af- eller tilgang).

Opslag de respektive steder viser, at No 57 er copuleret d. 24. jan. 1815 og No 62 er død d. 8. dec. 1814. En lidt omvendt kronologi, men mon ikke, at *Mari-ane Simonsdatter* er rejst til Hjørlande omkring nytår 1814/15?

Overraskelse 2

Et par sider længere omme i Afgangslisten står:

Simon Nielsen og Hustru – Indsidder til Ballerup – Pag. 124, No. 63

Da hustruen ikke er angivet med navn, bliver vi igen usikre på Simon Nielsens identitet. Og: *Indsidder?* Ved de 2 yngste børns dåb i hhv. 1812 og 1815 stod han som Gmd. (Gårdmand). – Det synes at blive mere og mere kompliceret!

Afgangslisten er foroven betegnet med både 1818 og 1819, men omfatter 3 grupper fraflyttede, så metoden med at bruge Jævnførelses-skemaet til datering, benyttes igen:

Simon Nielsen og Hustru findes som No. 63 på pag. 129 (ikke 124, som henvisningen sagde) No 61 er død d. 24. sept. 1820 og No 64 er død d. 29. okt. 1820, så flytningen til Ballerup må formodes at være foretaget omk. 1. okt. 1820!

Til Ballerup?

Ballerup sogn ligger i Københavns amt, Smørum herred. Ballerups til- og afgangslister begynder først i 1846, så de kan ikke fortælle noget om familiens formodede ankomst i 1820.

Folketællingen Ballerup 1834

Den første folketælling, som kan vise den tilflyttede familie, er den fra d. 1. feb. 1834. Kan man være heldig at finde familien der? Den fylder kun 33 opslag: **Ingen Simon Nielsen!** – men på opslag 9/33 ses noget muligvis interessant: *Sidse Simonsdatter 24 år*, gift med *husmand Ole Christensen* og med en enke *Marie Simonsen 60 år*; *Inderste og Aftægtskone* i husstanden. Simon Nielsen havde en datter Sidse f. 1812 – altså 22 år i 1834; – og tør man tro, at *Marie Simonsen 60 år* kunne være identisk med *Anne Maria Jacobsdatter* f. omk. 1770 – altså omk. 64 år i 1834? At benævne hende *Simonsen* indikerer muligheden af massivt sjuks, så det må være relevant at se om denne familie stadig eksisterede ved folketællingen 1840.

Folketællingen Ballerup 1840

Her kommer alt på det rene: På opslag 18 af 47 bekræftes formodningen til fulde med de korrekte navne og aldre og til overflod med oplysningen: Kone ns Moder.

16. af familien -	. 1.	Olo Christensen -	38	gift	Jordbrug.
		Sidse Simonsdatter -	28	gift	Jans Niens
		Christen Olesen -	8	uigift	dette Niens
		Simon Olesen -	5	uigift	
		Anne Oledt -	2	uigift	
		Anne Maria Jacobsdatter.	70	fuld	afsligsthus; Niens moder.

FT 1840 Ballerup, Smørum herred, Københavns amt.

Fint! Anne Maria Jacobsdatter er Sidse Simonsdatters mor – hvilket vi jo ikke har betvivlet, – men er hun også Marianes mor? Det var det, vi ville finde ud af. Sådan noget vil stå i et skifte.

Først skal vi finde, hvornår Marianes mulige far, Simon Nielsen, er død!

Anne Maria Jacobsdatter stod som enke allerede i 1834, altså må vi tro, at Simon Nielsen er død i Ballerup i perioden 1820 - 1834.

Den eneste Simon Nielsen, som dør i Ballerup i den nævnte periode, er en 62 årig *Jordbruger paa Ballerup Mark*, som dør d. 23. november 1829 og bliver begravet d. 28. november.

Kan vi finde et skifte efter Simon Nielsen, jordbruger i Ballerup † 23. november 1829?

Jeg bruger *ao.salldata.dk*, som giver gode overblik over indscannede kilder indenfor forskellige kategorier. Jeg vælger som Arkivalie: *Skifter*; som Type: *Retsbetjente*; Amt: *København*. Dernæst skal vælges: *Myndighed*. Jeg vælger *Københavns Amtsstue*, som har protokoller, der dækker den relevante tidsperiode. Der er meget at vælge imellem! *Dødsanmeldelsesprotokol 1817-1829* viser sig at slutte allerede i beg. af 1829.

Et stykke nede i den lange protokol-liste fra *Københavns Amtsstue* ses: *Register til forseglings- og registreringsprotokol 1826-1834*. Alfabetiseret efter fornavne ses under S på opsl. 14/17:

243/1829 *Simon Nielsen . Hmd. i Ballerup 182*

Det må være ham vi søger!

Så er vi i gang!

Vi vælger: *Forseglings- og Registreringsprotokol Kbhs amt u. Amager* [uden Amager] 1826-1834.

Slår op på folio 182 og ser nederst på siden begyndelsen af registreringsforretningen efter *afdøde Simon Nielsen i Ballerup*.

Enken nævnes ikke ved navn, men derimod de 7 børn:

Sønnerne først: en *Søn Ole Simonsen 34 Aar gl*, , en *Søn Niels 32 Aar*, en *Søn Jens 22 Aar*, **en Datter Maria givt med Huusm Søren Rasmussen boende i Gresse**, en *Datter Karen givt med Indsider Kier paa Hjortespring*, en *Datter Kirsten 20 Aar*, en *Datter Sidse 18 Aar*.

Dér står hun: Datteren Marie = Marie Ane = Mariane. Hun er altså alligevel datter af Simon Nielsen og Anne Marie Jacobsdatter!

Registreringsforretningen blev først foretaget den 28. januar 1831 og viser et almindeligt indbo samt markredskaber, 2 heste, 2 køer og 1 får på en ejendom bestående af et 8 fags stuehus og 6 fag udhus med lo, lade og stald. I alt vurderet til 478 Rdl.

Skiftet (fordelingen af midlerne til arvingerne) blev foretaget en måned senere og ses (efter opslag i navneregisteret) i *Skifteprotokoller Regimentsskriveren Kbhs amt u. Amager 1830-1833 fol 59b*

Her navngives endelig enken *Ane Maria Jacobsdatter*, [som] *har hensiddet i uskiftet Boe med Samtykke af Hendes og afdøde Mands myndige Børn*. De ovennævnte børn nævnes igen.

Kan vi få en idé om, hvor Mariane Marie Simonsdatter har opholdt sig i sin barndom?

Hvis det ikke skyldes sjusk, at hun ikke var nævnt i Folketællingen 1801 for Slagslunde sogn, må

hun jo have opholdt sig et andet sted, eftersom hun siden dukker op.

Ved at søge på *Ma%e Simonsdatter* i Dansk Demografisk Database (ddd.dda.dk) i Folketællingen 1801 i Frederiksborg og Københavns amter, fås et hit i Hjørlunde By, Jørlunde sogn, Lyng-Frederiksborg herred, Frederiksborg amt: *En 7-årig pige, Marie Simonsdatter, et tiltaget Barn hos et midaldrende, barnløst husmandspar: gl. Peder Nielsen (48 år) og hustru Marie Jensdatter (44 år)*. Det passer godt på ”vores Mariane /Marie Ane”.

Vi har tidligere set, at Mariane Simonsdatter nok kunne have en vis tilknytning til Hjørlunde, idet hun omk. nytår 1814/15 rejste fra sin oprindelige fødeby Slagslunde (hvor hendes øvrige familie stadig boede) til Hjørlunde, hvor hun ses at være blevet gift i 1818 med en mand fra Græse. På forloverattesten står, at hun er konfirmeret i Hjørlunde – selv om jeg desværre ikke har kunnet finde det indført i kirkebogen. Desværre står der også på forloverattesten, at hun og brudgommen har haft ”de naturlige kopper”, så hun kan heller ikke findes i kirkebogens udførlige vaccinationslister.

En slægtsfortælling

af Jesper Ratjen, formand



Dette er det ældste fotografi, jeg har af min familie Ratjen. Det er fra ca. 1857. Det er et smukt indrammet familie-klenodie, som jeg fik af min farfars søster, da hun som 91-årig i 1978 skulle flytte fra sit hus i Tørring til et plejehjem på Frederiksberg. Det hænger på væggen i min stue. Det forestiller min tip-oldefar Ehler Nicolai Julius Ratjen (f. 1806 i Stadager på Falster), hans hustru Eline Marie Christine f. Johansen (f. 1822 i København) og deres 3 børn, alle født i Klampenborg: Ernst Matheo (f.1852), Anna (f. 1853 † 1859) og Agnes Henriette (f. 1855).

Ehler N.J. Ratjen var på det tidspunkt kgl. skovfoged ved Jægersborg Dyrehave (dengang kaldet Lystskovdistriktet) med bolig i Klampenborg ved Øresundskysten nord for København.

Den forholdsvis store aldersforskel (16 år) mellem ægtefællerne har sin forklaring.

I faderens fodspor

Ehler er opvokset som søn af en skovplantør og -inspektør ved godset Gjorslev på Stevn. Han havde 3 søstre. Familien boede i »Bøgeskovhuset« i udkanten af Gjorslev Bøgeskov, så han har færdes i skovmiljøet fra barnsben.

Faderen, skovplantør Hans Henrich Ratjen var udlært som gartner hos slotsgartner Peter Holbøll på det lille Frydenlund Slot ved Vedbæk og efter dennes død, hos sønnen Frd. Ludv. Holbøll.

Gartneruddannet

Ehler har været så tiltalt af faderens erhverv, at en gartneruddannelse var et naturligt første skridt.

Efter sin konfirmation kom han som 16-årig i 1822 i lære hos en handelsgartner i København og

udlærtes til slut hos ovennævnte F.L.Holbøll, som var blevet botanisk gartner ved Botanisk Have.

Hhv.1825 og 1826 bestod han gartnereksamen og en eksamination i botanik. Den sidste dagen før sin 20-års fødselsdag. Nu var han gartner, men ville være forstmand. Han havde lyst til fremtidigt arbejde i skoven samt de bedre muligheder for en mere sikker pensionsgivende ansættelse ved de kongelige skove ville være.

Jagtelev

Der fandtes ikke før 1833 nogen teoretisk skovbrugsuddannelse i Danmark. Danske forstkandidater blev uddannet ved »Der königlichen Forst-Lehranstalt zu Kiel«. For at få lov til at studere der, skulle man kunne fremlægge en udtalelse fra en skovembedsmand, om at kunne skrive og regne godt samt have den god fysiske kondition. Ehler lagde ud med et år som jagtelev hos skovrider Bjørnsen på 1ste Københavnske Skovdistrikt. (Hvor han sandsynligvis nedlagde den råbuk, hvis opsats som familieklenodie gennem foreløbig 5 generationer, blev fremvist ved ”slægtsfortælling” tidligere i 2020).



Forstkandidat fra Kiel 1829

Efter 2 års studier i Kiel blev Ehler i sommeren 1829 dimitteret fra Forstlærestalten i Kiel som forstkandidat med ”2. Karakter med Udmærkelse” og blev derefter hjemme på Gjorslev beskæftiget med forskellige praktiske øvelser. Godsejeren, kammerjunker P.B. Scavenius, havde støttet hans uddannelse økonomisk.

Ulønnet læretid som volontør

I oktober 1830 indledte han bestræbelserne på at opnå en ansættelse ved den kongelige forstetats, idet han indsendte en ansøgning til Rentekammeret ”om

naadigst at vorde ansat ved det kongelige Forstvæsen". Hans ansøgning blev vel modtaget og han fik besked på at melde sig hos forstråd, skovrider Johs. Schade på Dæmpegård på 1. Hirschholmske distrikt.

Det gjorde han, – og det blev han rigtig glad for, selv om ansættelsen var som "volontør" – d.v.s. frivillig læreplads uden løn – men lærerig! Bl.a. blev han en måned konstitueret som skovfoged på en skovpart under en skovfogeds sygdom.

En skovfogeds alsidige opgaver

En skovfogeds opgave er at varetage opsynet med sin skovpart. Han sørger for den fornødne arbejdskraft til plantning, vandafledning og anlæg og vedligeholdelse af skovveje, skovning, opskæring, transport, opstabling m.m. og vejleder om og kontrollerer disse arbejders udførelse og fører regnskab over skovarbejdernes tidsforbrug. Han opmåler og klassificerer gavntræeffekter, som tømmer og brænde, fører en detaljeret fortegnelse over beholdningerne og forestår salget på skovauktioner. Endvidere har han ansvar for, at der ikke på skovparten sker tyverier af træ eller vildt.

Det går ikke længere uden løn og forældrenes hjælp

I tiden som konstitueret fik han diætpenge: "3 mark sølv om dagen". (= 1/2 Rdl el. 48 sk), men derefter var det slut igen.

Men: Uden løn går det ikke. "*Opholdet af egne Midler [falder] mine Forældre saa besværligt, at jeg uden anden Hjælp ikke ret længe vil kunne holde mig her*", skriver han i en ansøgning til "*det Høi Kongelige Rentekammer*", hvor han "*Vover underdanigst den Bøn, naadigst at vorde forundt den sædvanlige Diet af 3 mark Sølv daglig*".

Rosende anbefalinger

Ansøgningen om at forundes diæter er vedlagt anbefalinger fra både skovrider Schade, som medgiver ham "*det bedste Vidnesbyrd om Supplicantens Duelighed, Lyst til Faget og gode Sæder*" samt fra den øverste chef, overførerster Wilh. Paulsen (Sidstnævnte anbefaling – benævnt *Pro Memoria* [= "Til Erintring" i betydningen: "bedes bemærket og husket"], ofte bare skrevet: P.M., ses almindeligt i embedskorrespondancer. Den kan læses i sin helhed som "gotisk læseøvelse"

En tiltrængt "julegave"

Rentekammeret accepterede "*de oplyste Omstændigheder i Hr. Hoffjægermesterens Skrivelse af 3die dennes*" at, "*saalænge han saaledes anvises Arbejde ved Skovene, af Forstkassen erholder 3 Mk. Sølv daglig i Diæter. – Hvilket saaledes meldes til Efterretning, Bekjendtgjørelse og Foranstaltning*", skriver Rentekammeret den 24.Dec.1831 til overførersteren.



3 mark sølv = 3 x 16 skilling = 1/2 rigsdaler

I familiære rammer

Ansøgningen var dateret "Dæmpegaard d. 30. Novbr. 1831", hvor Ehler i den første tid boede i et logi i nærheden af sin foresatte, skovrider Schade og hans familie, som her ses ved folketællingen godt 2 år senere: Det blev (som vi skal se) i praksis i de kommende år også Ehlers familie.

1832 - Bloustrød	for Schade (Johannes)	53	gift	Skovrider og Skovfoged
	Margrete Schade	55	gift	hans hustru
	Margrete Bjørn	15		} hendes børn
	Johanne Bjørn	14		
	Caroline Bjørn	13	ungift	
	August Bjørn	11		
	Helen Bjørn	6		
	Karoline Brønd	25	ungift	hans hustru
	Oluf Brønd	70	gift	hans søn
	Christen Brønd	24		} Gangtjener
	Maria Brønd	22	ungift	
	Jane Mathilde	36		

FT 1834 Bloustrød, Lyng-Kronborg h., Frederiksborg a. [opsl. 17/30] Bemærk: Ældste datter Mathilde, 15 år.

Forflyttes og får bolig hos smeden i Nødebo..

Nu, da han er tildelt fast, daglig diætbetaling skal det også sikres, at han får rigeligt at bestille.

Fra januar 1832 bliver Ehler N.J. Ratjen flyttet til 3. kronborgske distrikt med tjeneste ved forefaldende arbejder i den sydlige del af Grib skov under skovrider Daniel Bruhn og 3 dage om ugen med skriftlige arbejder på overførster kontoret på det nærliggende »Egelund«. Han fandt logi hos smeden i Nødebo.

1832 - Nødebo	Louis Ratjen	38	gift	Smed
	Maria Mathilde	34	gift	hans hustru
	Christen Ratjen	5	ungift	hans søn
	Christen Ratjen	23	ungift	hans søn
	Frederik Ratjen	18	ungift	hans søn
	Christen Ratjen	28	ungift	hans søn

FT 1834 Nødebo, Holbo h., Frederiksborg a. [opsl. 4/13]

Konstitueret som skovfoged for bl.a. pågribelse af skovtyve

Der blev hurtigt brug for den unge forstkandidat, som blev konstitueret under en aldrende skovfogeds sygdom. ”*det vil være uundgaelig nødvendig . . . at Ratjen igjen overtager Forretningerne paa Stendaler Beridtet for dog om mulig at kunne faa hævet nogle af de der stedse begaaede Skovtyverier*, lyder det i skovrider Bruhns anmodning til overførsteren. En konditionskrævende patruljering har været nødvendig for at pågribe krybskytter og/eller brændetyve.

Kilderne flyder til overflod

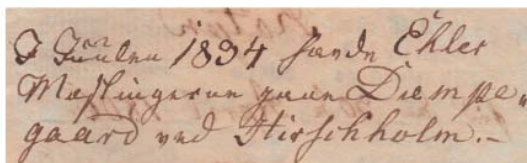
Hvis læseren af denne beretning får indtryk af, at kildemængden er særdeles rigelig og meget detaljeret for en offentlig ansat i en statslig etat på det tidspunkt, er det næsten en underdrivelse, I Rigsarkivets samlinger kan man finde endog koncepterne (kladderne med formuleringsudkast og rettelser) til de breve, der siden blev renskrevet (af kopister med en øvet håndskrift - jfr. den gotiske læseøvelse) og sendt til modtageren, som arkiverede skrivelsen i embedsarkivet som siden blev indlemmet i Rigsarkivets samlinger, som jo nu er offentlig tilgængelige for interesserede. (De her af mig citerede kilder fra forstværnets arkiver, er endnu ikke scannede, men er fundet i mine årtier-gamle notatkladderhæfter fra fordums læsesalsbesøg).

Ratjensvej i Grib Skov

Et vidnesbyrd om forstkandidat Ehler N.J. Ratjens virke i Grib skov ses den dag i dag, idet en skovvej i den SØ-lige del af Grib skov bærer hans navn – og har gjort det siden 1878.

Årsagen kan vi læse i et anbefalings-Pro Memoria dat. 11. marts 1834 fra overførster Paulsen stilet til Rentekammeret: ”. . . *saaledes har han t.Ex. forrige Sommer [1833] ført Tilsyn med Vej-Arbeidet og Vandaflednings Grøvnernes Gravning, hvorved han har udviist Orden og Paapasselighed*”.

Jeg kan dog også i familiens gemmer finde detaljerede oplysninger. I en lille almanak 1806 (Ehlers fødselsår) har Ehlers far meddelt sønnens fødsel og vedlagt en lille hårlok samt gjort et par enkelte notater. Bl.a. denne:

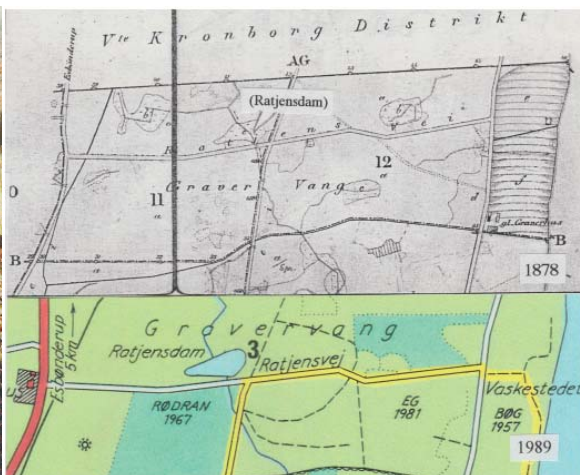


Almanak-notat.

Selv om Ehler allerede efter 3/4 år i 1832 var forflyttet fra Dæmpegård, kan forstråd, skovrider Schade i en anbefaling 1840 skrive, at Ratjen ”. . . *skjøndt*



Tip2-oldebarn Pernille på Ratjensvejstenen i Grib skov april 1992



Skovkort IV Kronborg Distrikt. En Del af Grip Skov. Udarb. ved skovreguleringen 1878. (Dir. f. Statsskovbruget) samt Vandretursfolder. »Gribskov ved Esrum Sø og omk. Nødebo« Skov- og Naturstyrelsen 1989

.. i slutningen af Aaret henflyttet herfra til det nærliggende 3die Kronborgske District, hvor han til Dato har været anvist Forretninger, har han uafbrudt anvendt enhver Friedag for hos mig at øve sig i Kontoir Forretningerne, og som jeg tør forsikre, med megen Held”.

”. . som jeg tør forsikre, med megen Held”. – Hm! Ou est la femme?

Den uafbrudte anvendelse af enhver fridag de sidste 8 år kunne tænkes også at have andre forklaringer end alene hans sjældne Lyst og Iver for Skov- og Jagtforretningerne. Ja, hun hed: Mathilde Schade (f. 1. juli 1818) og var forstrådens ældste datter. Hun var altså kun knap 13 år gammel, da Ehler første gang kom på Dæmpegård i 1831, men de blev efterhånden så glade for hinanden, at de i 1835, da Mathilde var blevet 17 år, blev forlovede.

Nu skal det være. I 1841 – på 6. år som konstitueret skovfoged i Grib skov, 35 år gammel, stadig med bolig hos smeden i Nødebo og på 6. år forlovet med en snart 23-årig skovriderdatter, var det på tide, at det kom til en udvikling. Et ledigt skovriderembede i Silkeborg søges; – men nej. Andre ansøgere har større anciennitet.

Men NEJ! Supplikanten kan få bolig i et ”kandidatlokale i Pælehus

I stedet kunne han flytte hen til hegnsmand Niels Jørgensen og hans familie (kone og 2 mindre børn) i »Pælehus« i det sydøstre hjørne af Grib skov. I hegnsmandhuset stod et tomt, men umøbleret værelse til rådighed som ”kandidatlokale”. Med stadig kun 48 sk. i daglige diæter, var der ikke penge til møbler, så han søger Rentekammeret om et lønforskud på 200 Rbd. til anskaf-

felse af møbler. Men uha! – hvad kunne det ikke få af konsekvenser? Rente-kammeret sender ansøgningen videre til ”Statssecretariatet for Naadessager” med henstillingen ”om der ikke med sammes gode Forsorg kunde bevilges ham en Understøttelse til Indkøbet af det nødvendigeste Bohave, til hvilken Begunstigelse man maae anse ham lige saa værdig som trængende.”

Bassehus da? – med muligheder for en familie!

Bortset fra, at Ehler ubetvivlelig har passet sit arbejde (siden 1835 som konstitueret skovfoged på »Kagerup østre skovpart«) med interesse og ildhu, har hans situation nok forekommet ham lidt udsigtsløs. Han prøver at bedre den, – bare en lille smule (og endelig kun som en midlertidig løsning), da der i august 1843 igen byder sig en lejlighed:

” Til Kongen

Aller Underdanigst Ansøgning

Ved Skovfoged Poulsens Dødsfald er Skovfogedjtjenesten i Bassehuus bleven vacant; Som 14 Aars Kandidat er det jeg ved denne Leilighed underdanigst vover at fremstille mig som Supplicant, ej til Skovfogedembedet, men kun til en interimistisk Ansættelse ved Samme, lig den jeg nu i 8’te Aar har forestaaet, nemlig Skovfogedjtjenesten ved Nøddeboe Skovpart. Den attraaede Forandring grunder sig paa de daarlige. Udsigter, som jeg i en Alder af 38 Aar endnu har; ved Bassehuus er derimod gode Embedsjorder, som aldeles mangle her ved Pælehuus, fornøden Bolig, som til en gift Familie ligeledes fattes Plads til her.

I Bassehuus er det jeg saaledes ønskede at oppebie den maaske langt tilbageværende Tiid, at komme i Betragtning ved en Skovridertjenestes Besættelse. .
.”

For øjeblikket ønsker han husrum for en familie og embedsjord, som han kan dyrke til fornødenheder; bl.a. foder til en hest, som han er (og har været) nødt til at holde for at kunne komme rundt.

Atter NEJ! Heller ikke denne gang, bliver han bønnehørt.

Det er nu kommet tydeligt frem, at Ehler N.J. Ratjen ikke ønsker at forblive skovfoged. Målet er etagl. skovriderembede!

Mon det vil lykkes? Bliver Mathilde og han et nyt skovrider-par ?

”Fortsættelse følger i næste nummer”



Øvelse i Gotisk tekst

Her er igen en øvelse til læsning af gotisk tekst. Tag den frem flere gange og øv dig. Når du mener, at have løsningen kan du finde en løsning på vores hjemmeside. Dette dokument er hentet i en pakke på Rigsarkivet: »Nordre sjællandske Overførsterdistrikt. Embedskorrespondance ml. Rentekammeret og distrikterne, 1831«

Memorial!

End for god ad overførelse og Besigtigelse fra Søsteden.
Siden at jeg har været i Distriktet, således jeg mig i den
sædvanlige at tjene:

Den 15^{de} Januar d. 4: blev det tilladt Søsteden at
at anføres paa det Nordre Overførsterdistrikt. - Siden at
Maaned før jeg og det Herredets Største Distrikt, og
denne moral besigtigelse som blev foretaget i Tulehøje, således
fandt nogle andre Overførsterdistrikter. - Jeg har den allerførste
Aarsag til at anlægge, at Søsteden at angive vil
være en flid og bringer Overførsterdistrikt, thi som jeg sigte
til det Sag, at gaa ind i, og af gode Ord. - Siden af en
Overførsterdistrikt som blev foretaget i den Tid som blev
ind Søsteden forresten, og Søsteden med en mangen
andre Søsteden, og så jeg har paa Vejret det gode ind
Lad bringe den Søsteden, som indtog jeg som maatte
blive paa Vejret. - De der bestemt vil være som
Overførsterdistrikt, og bestemt omme, som det jeg og sønder,
saa som det at sønder af det ind i det. -

Siden af Overførsterdistrikt som er gamle og frugtbare, og
naar det ind skal foretages det ind som er mobile ind
Søsteden, naar de er som de er, det foretages
Hjælp og Gavn for Vejret. -

Egelund d: 3^{de} December 1831. -

Ud Dec 1831. Pausen.

indsendt

W. Paulsen